

Projectleider accommodatiebeleid, ambtelijk opdrachtgever accommodatiebeleid,
beleidsmedewerker participatie en onafhankelijk procesbegeleider voor het visie- en
participatieproces Nes Buren voor het accommodatiebeleid

Dinsdag 23 december 2025

Visie- en participatieproces accommodatiebeleid Nes en Buren

We bespreken een aantal aspecten die vanuit de begeleidingsgroep en/of vanuit de procesleider en de adviseur participatie van gemeente Ameland onduidelijk waren. Bij participatie is het belangrijk om aan de voorkant van het proces zoveel als mogelijk de kaders te weten en te weten wat initiatiefnemer en participanten van elkaar mogen verwachten. Ook als er géén kaders zijn is het goed om dat te weten. Op die manier weten de procesleider en de participanten globaal welke bewegingsvrijheid er is.

Doel

Het uiteindelijke doel is dat we een succesvol participatieproces doorlopen, waar zowel gemeente, begeleidingsgroep als de inwoners van Nes en Buren tevreden op terug kunnen kijken. Een groot deel daarvan hangt af van hoe de procesbegeleider haar rol invult. Er zijn ook een aantal aspecten die we als begeleidingsgroep en procesbegeleider van de gemeente nodig hebben. Dat gaat vooral over kaders en verwachtingsmanagement.

Participatievisie en verordening

De gemeenteraad van gemeente Ameland nam in haar vergadering van 15 juli 2025 het besluit burgerparticipatie toe te passen voor het accommodatiebeleid voor de dorpen Nes en Buren. Zij stelden in maart 2023 de Inspraak- en participatieverordening 2023 en de Participatievisie Ameland vast. Het is logisch dat we deze vastgestelde verordening hanteren in dit proces. We bespreken de artikelen 4 en 5 uit de Inspraak- en participatieverordening 2023. In artikel 4 wordt aangegeven dat het bestuursorgaan bij de start van een proces vaststelt op welke manier burgerparticipatie wordt toegepast (zie bijlage 1). We bespreken dat het doel van de participatie is om een plan te ontwikkelen om gemeentelijk vastgoed met een maatschappelijke functie zo doelmatig, optimaal en duurzaam mogelijk in te zetten en dat daarbij de ontmoeting en maatschappelijke activiteiten voor de inwoners van Nes en Buren laagdrempelig blijven, passend binnen het beleid sociaal domein.

Ambtelijk wordt aangenomen dat het bestuursorgaan de adviezen en conclusies uit het participatietraject beschouwt als zwaarwegend uitgangspunt bij politieke besluitvorming, mits deze realistisch en realiseerbaar zijn.

Om de voortgang erin te houden, bespreken we dat de onafhankelijk procesbegeleider ter informatie aan het college en de raad laat weten hoe het te volgen participatieplan eruitziet. Op die manier kunnen de bestuursorganen kennisnemen van de wederzijdse verwachtingen van de projectgroep accommodatiebeleid van de gemeente en de begeleidingsgroep die namens de participanten uit Nes en Buren optreedt. Zij hoeven dan niet vast te stellen op welke manier burgerparticipatie wordt toegepast.

Kaders en verwachtingen

De begeleidingsgroep heeft een aantal vragen die helpend zijn om als gemeente *de kernvragen, de beïnvloedingsruimte en/of de inhoudelijke, financiële en overige kaders voor participatie* te kunnen stellen. Dit eerste overleg van 23 december is intern en dient als interne afstemming en voorbereiding op het overleg met (een afvaardiging van) de begeleidingsgroep en (een

afvaardiging van) de projectgroep accommodatiebeleid op 12 januari 2026. Daarbij is in ieder geval de externe projectleider voor het accommodatiebeleid aanwezig.

De begeleidingsgroep heeft een aantal vragen die helpend zijn om als gemeente *de kernvragen, de beïnvloedingsruimte en/of de inhoudelijke, financiële en overige kaders voor participatie* te kunnen stellen. Dit eerste overleg is intern. Op 12 januari vindt een vervolgoverleg plaats met (een afvaardiging van) de begeleidingsgroep en (een afvaardiging van) de projectgroep. In ieder geval is daarbij aanwezig. Het gespreksverslag van het interne overleg van 23 december kunnen we als uitgangspunt gebruiken. Verdiepende vragen vanuit de begeleidingsgroep kunnen we dan ook bespreken.

Wat waren/zijn overwegingen om de andere scenario's (van juli 2024) niet verder uit te werken?

De vijf scenario's waren ambtelijk globaal uitgewerkt. Deze zijn met het college besproken. Om diverse redenen vielen vier van de vijf scenario's af. Alleen scenario 4 bleef over en is later verder uitgewerkt. Hoofdrede is dat de gemeentelijke ambities bij de andere scenario's niet gehaald kunnen worden. Hieronder een korte uitleg per scenario.

Scenario 1, wettelijk minimum: daarmee kunnen we er niet aan voldoen om voorzieningen laagdrempelig te houden, functies zouden verdwijnen, geen doorgaande leerlijnen (IKC), geen clustering, geen fysiek stimulering om samen te werken, minder sociale cohesie, er blijven geen twee sporthallen.

Scenario 2, in stand houden en verduurzamen: ook met maximale verduurzaming kan het niet energieneutraal gerealiseerd worden (ambitie van gemeente voor 2035 fossielvrij). Met nieuwbouw kun je 40 à 50 jaar vooruit, met renovatie en verduurzaming ongeveer 25 jaar dus niet toekomstbestendig. Ook blijft sprake van veel vierkante meters, wordt samenwerking niet fysiek gestimuleerd en vindt geen clustering plaats, het is niet goed mogelijk om gebouwen zo te verbouwen dat ze voor meerdere functies geschikt zijn, geen doorgaande leerlijn in IKC's.

Scenario 3, specifieke clustering: dat zou vooral betekenen dat alle sport van Ameland geclusterd wordt nabij de Ballumer Bocht. Dat leek en lijkt een stap te ver. Ook brengt dit een zeer grote investering met zich mee en dat in combinatie dat niet alle ambities worden gehaald. Veel versnippering van activiteiten, ontmoeting, beheer, onderhoud, e.d.)

Scenario 4, 2 maatschappelijke clusters: het uitgewerkte scenario, dat in het voorjaar gepresenteerd is aan de dorpen. Na gesprekken (in 2024) met hoofdgebruikers en dorpsbelangen leek dit de meest wenselijke. De duurzaamheidsambitie kan gehaald worden want met nieuwbouw is energieneutraal bouwen goed te doen. Clusteren faciliteert en stimuleert samenwerking en gebruik voor meerdere functies, er zijn minder vierkante meters nodig wat ook de duurzaamheidsambitie ten goede komt. Ook is meegenomen dat op het gebied van sport een soortgelijk speelveld ontstaat voor de oost- en westkant van het eiland.

Scenario 5, 2 maatschappelijke clusters met ontmoetingsfunctie in elke kern: op basis van gesprekken met stakeholders leek het niet nodig dit verder te onderzoeken. De Toel zit in een gebouw wat niet van de gemeente is. Dat past niet binnen het beleid van de gemeente en is daarom wenselijk elders te huisvesten. Voor verduurzaming en toekomstbestendig maken van 't Wantij is een grote investering nodig. Afstand tot het cluster bij Geel-Wit leek overbrugbaar voor alle functies en daarom logisch om volledig te clusteren. Ook al is het niet doorgerekend, ook financieel en qua exploitatie leek dit een goede optie.

Is er een maximaal aantal accommodaties dat er mag komen? Of m2 of m3? Of maximale investering?

Nee, dat is er niet. Op die manier heeft de projectgroep er ook niet aan gewerkt. Het uitgangspunt is kijken wat nodig is in de dorpen. En maak daar een globale berekening op, bijvoorbeeld op basis van vierkante meters. Er mogen meerdere scenario's zijn die doorgerekend kunnen worden. Houdt daarbij rekening met dat (deels) meerdere functies/partijen gebruik

maken van dezelfde ruimte. Want dat valt binnen de uitgangspunten waarin staat om de ontmoeting te faciliteren en te stimuleren. Dat zal minder gebeuren bij monofunctionele gebouwen. Laat staan dat dan de bezettingsgraad veel lager zal zijn en de exploitatiekosten hoger.

Moet rekening gehouden worden met de huisvesting van LOA?

LOA is een commerciële organisatie. Zij ontvangen subsidie van gemeente Ameland. Zij zijn niet de aangewezen officiële omroep en dat is ook niet hun ambitie. Ze gebruiken nu een deel van het pand aan de Kardinaal De Jongweg (waar ook De Toel en de aula gevestigd zijn) 'om niet' van de gemeente. Mocht de gemeente De Toel in een gemeentelijk gebouw huisvesten, dan blijven alleen LOA en begrafenisvereniging over. Eind 2031 loopt de erfpachtperiode af. De gemeente heeft de voorkeur om geen nieuwe overeenkomst aan te gaan. Het is niet duidelijk wat dit betekent voor LOA (en begrafenisvereniging). Omdat duidelijk is dat er verandering aan zit te komen, is het goed om dit mee te nemen in de gesprekken met LOA en begrafenisvereniging.

Is er ruimte om de aula/begrafenisvereniging elders te huisvesten? (stel dat we met alle overige functies uit de oude KDS gaan, hoe logisch is het dan nog om daar alleen nog de begrafenisvereniging te huisvesten?)

Daar is tot nog toe niet over nagedacht. Maar goed om dat in dit stadium wel te doen. In het interview met hun bespreken.

Wat zijn de afspraken met BMS over mogelijke renovatie of eventuele nieuwbouw van de KDS? Er schijnt een rapport te zijn. Is die bij gemeente bekend?

De beleidsadviseur onderwijshuisvesting geeft aan dat nieuwbouw niet per definitie betekent dat er minder vierkante meters komen. In het geval van eventuele nieuwbouw inclusief kinderopvang, moeten we ook goed rekening houden met schommelingen in aantal leerlingen en kinderen die gebruik maken van de kinderopvang. Er moet een marge zijn. Bij onderwijshuisvesting is het in de basis zo dat verbouw/renovatie geen voorziening in de huisvesting is en het een investering van de onderwijsinstelling vraagt. Bij nieuwbouw is het de gemeente die investeert (heel kort door de bocht). Een vraag kan zijn of bij verbouw het pand wel kan voldoen aan de manier van onderwijs zoals die bij de huidige tijd past.

Wat kan gezegd worden over de toekomstige invulling van vrijkomende locaties? Inwoners hebben in het kader van leefbaarheid behoefte aan perspectief.

Daarover is nu nog niets te zeggen. Pas wanneer we in een verder stadium zijn komt dat ter sprake.

Wat is het gemeentelijke beleid voor onderwijs/kinderopvang/IKC? Alleen organisatorisch of ook fysiek? Wat staat vast en waar zit beïnvloedingsruimte?

Het staat niet vast in beleid. Het staat wel op de politieke raadsagenda(-akkoord) 2022-2025. Namelijk onder 4.6: *Excellent onderwijs: invulling geven aan dit streven samen met zorg, welzijn, sport, en maatschappelijk middenveld. Gedachte doorlopende leerlijnen (IKC's) verder bestuderen/uitwerken.* Om o.a. te kunnen voldoen aan de ambities, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid en het verminderen van het aantal vierkante meters, gaat de voorkeur zeker uit naar een fysiek IKC. Dat is ook de meest ideale situatie om tot een doorgaande leerlijn te komen met een gezamenlijk pedagogisch beleid.

Kan de locatie BWS betrokken worden bij het huisvestingsvraagstuk? (BWS heeft een overcapaciteit)

Tot nog toe is dat niet meegenomen bij de totstandkoming van het accommodatiebeleid. Vooral omdat het gebouw waarin de BWS gehuisvest is als perspectief heeft 'in stand houden'. Er is niet gekeken naar uitbreiden van functies of activiteiten. De huidige directeur heeft aangegeven open

te staan voor een gesprek met de onafhankelijk procesleider om het accommodatiebeleid te bespreken. Feit is dat het gemeentelijke gebouw waarin de BWS gehuisvest is groter en op een hoger ambitieniveau gebouwd is dan noodzakelijk met het idee om het breder te kunnen gebruiken. Uit de leerlingenprognoses blijkt dat het leerlingenaantal afneemt waardoor er meer overcapaciteit zal komen.

Zijn er locaties waarop bouwen of een bepaalde functie niet mogelijk is of dat er beperkingen zijn (bijvoorbeeld bestemmingsplan, geluidsnormen enzovoort)

In dit stadium worden er geen beperkingen genoemd. Dat is ook erg lastig omdat er nog geen specifieke locaties of vragen zijn. Zodra een locatie of locaties in beeld komen en er concrete vragen zijn, is de gemeente via de werkgroep graag bereid mee te kijken en te denken over de mogelijkheden.

Is er gemeentelijk beleid waar we rekening mee moeten houden zoals sportbeleid (bv aantal velden, dubbele gymzaal of sporthal), beleid sociaal domein, onderwijsbeleid, beleid op kinderopvang, enzovoort?

Sport

Er is niet specifiek beleid als het gaat om sportaccommodaties of velden. Het is niet duidelijk welke veldcapaciteit Geel Wit precies nodig heeft. Gemeente en Geel Wit zijn daarover met elkaar in gesprek.

Onderwijs

Op landelijk niveau wordt al een behoorlijke periode gesproken over de kwaliteit van onderwijshuisvestingsvoorzieningen en het feit dat aanpassing en renovatie geen voorzieningen in de huisvesting zijn. De gemeente is daar in beginsel dus ook niet verantwoordelijk voor en krijgt daar ook geen financiële middelen voor in het gemeentefonds.

De gemeente Ameland loopt met het accommodatiebeleid in die zin vooruit op landelijke ontwikkelingen en neemt juist het initiatief om te komen tot kwalitatief hoogwaardige onderwijshuisvesting. De leerlingenprognoses voor de komende jaren worden in januari ter informatie aan de gemeenteraad aangeboden.

Sociaal Domein

Er is niet specifiek beleid waar rekening mee gehouden moet worden. Gemeente geeft ambtelijk aan dat biljart een (maatschappelijke) functie is die primair in een dorpshuis thuishoort. Dorpshuisbestuur kan nadenken op welke wijze zij de biljartfunctie voor het dorpshuis of multifunctionele locatie exploitabel wordt. Afhankelijk van het plan of voorstel, denkt de gemeente graag mee.

Wat zijn 'no-go's' (bv locaties, kinderopvang en school los van elkaar)

Er zijn op zich geen absolute 'no-go's'. Wel duidelijke ambtelijke adviezen die het beleid en de koers van de gemeente ondersteunen. Het vormen van IKC's valt hier ook onder. Ook is het beleid van de gemeente om de maatschappelijke functies en activiteiten zoveel als mogelijk in gemeentelijke gebouwen te huisvesten. Ook is daarom het streven om huisvesting van de functies die nu in het gebouw van de Clemenskerk gevestigd zijn in een gemeentelijk gebouw onder te brengen. Daarnaast is het de bedoeling om de duurzaamheidsambitie te halen en integraliteit te stimuleren. Door alleen huidige accommodaties te renoveren wordt die ambitie niet gehaald.

Hoe staat de gemeente er tegenover als zou blijken dat bv bibliotheek, biljart, dart of een andere maatschappelijke functie behoefte heeft aan huisvesting in een gemeentelijk gebouw. Kunnen we dat meenemen?

Dit valt buiten de opdracht want het gaat om de bestaande gemeentelijke gebouwen. Bij het ontwikkelen van een multifunctionele accommodatie kan dit wel in het advies worden meegenomen.

Zijn er andere ontwikkelingen of projecten in de dorpen Nes en Buren die invloed kunnen hebben op het participatieproces of het beleid? Bijvoorbeeld een onderzoek naar verbouw/renovatie óf nieuwbouw van de huidige KDS?

Het is niet bekend of er ontwikkelingen zijn die invloed kunnen hebben op dit participatietraject.

Wat is het financiële kader voor de plannen waar we nu over nadenken?

Er is geen financieel kader. Aan de hand van de huidige accommodaties en gesprekken met de hoofdgebruikers in het voortraject om tot het accommodatiebeleid te komen, is een globale berekening gemaakt van het aantal benodigde vierkante meters. Er zijn richtlijnen voor wat de prijs per vierkante meter is bij nieuwbouw van een multifunctionele locatie. Projectleider Ellen-Jane van Straten is graag bereid dit nader uit te leggen aan de procesleider en begeleidingsgroep.

Met welke investering is rekening gehouden wanneer alles geclusterd zou worden op locatie van Geel-Wit? En hoe heeft dit globale bedrag invloed op het advies wat wij de gemeente aanbieden?

Aan de hand van vierkante meters en een prijs per vierkante meter kan een globale berekening gemaakt worden voor wat de investering zou kunnen zijn. Het uitgangspunt is een zo goed mogelijk plan dat binnen het beleid, de vastgestelde beleidsuitgangspunten en wet- en regelgeving past én waar groot draagvlak voor is in de dorpen Nes en Buren. Daar is geen strak financieel kader voor. Uiteraard wordt het op te leveren plan t.z.t. getoetst op financiële haalbaarheid.

Welke kosten heeft de gemeente uitgespaard door geruime tijd het minimale aan onderhoud te doen met het toekomstige accommodatiebeleid in zicht? Op welke manier kan dat meegenomen worden?

Daar is geen sprake van. De gemeente onderhoudt al haar gebouwen aan de hand van Meer Jaren Onderhouds Plannen (MJOP). Ze voldoen technisch aan de kwalitatieve eisen die gesteld zijn voor de gemeentelijke gebouwen.

Is er een financiële doorrekening van de scenario's zoals die in juli 2024 aan het college zijn voorgelegd of kan die gemaakt worden?

Nee. Bij het bespreken van die scenario's is vooral gekeken welk scenario of scenario's het dichtst bij de ambities van gemeente Ameland zouden komen. Alleen dat scenario is verder uitgewerkt. Tijdens een bespreking met de stuurgroep, projectgroep en het college van Burgemeester en Wethouders in juli 2024 werd geconstateerd dat de andere scenario's niet zouden voldoen aan het ambitieniveau/uitgangspunten/beleid van de gemeente. Voorbeelden daarvan zijn zo efficiënt en toekomstbestendig mogelijk huisvesten, streven naar goede match tussen (toekomstige) vraag naar en aanbod van accommodaties, voorkomen van lage bezetting en leegstand, verantwoord omspringen met geld, energiebronnen en natuur. Bestaande gebouwen kunnen verduurzaamd worden tot energieneutraal of door energieneutraal nieuw te bouwen.

Welke globale investering zou nodig zijn om alle huidige accommodaties/locaties bij de tijd te brengen? (is een van de scenario's juli 2024 en een aantal keer geopend tijdens de bewonersavonden. Of is dit een zogenaamde 'no-go'?)

Is niet bekend en ook niet uitgerekend. Belangrijkste is dat we de gebouwen verduurzamen en daarnaast toekomstbestendig maken. Over het algemeen geldt dan dat nieuwbouwen goedkoper is dan renoveren.

Behoort afstoten van accommodaties zoals bijvoorbeeld 't Wantij tot de mogelijkheden? (of is dit ook een zogenaamde 'no-go'?)

Om meerdere redenen is het ambtelijk advies hierover negatief. De gemeente is dan de regie kwijt op de duurzaamheidsambities. Het dorpshuis moet dan zelf verduurzamen en dit vraagt een investering die niet van een vrijwillig bestuur gevraagd mag worden. In den lande leert de ervaring dat waar dorpshuizen onder volledige verantwoordelijkheid van het dorpshuisbestuur vallen, (bijna) altijd nog een beroep wordt gedaan op de gemeente om financieel bij te springen. Ook is het beleid van de gemeente om de maatschappelijke functies en activiteiten zoveel als mogelijk in gemeentelijke gebouwen te huisvesten. Om die reden is het niet wenselijk dat het dorpshuisbestuur zelf eigenaar wordt van het pand.

Met welke investeringen moeten we rekening houden in het geval van een dubbele gymzaal? En in het geval van een sporthal? Wat is het voordeel voor de inwoners van Nes en Buren wanneer het op dubbele sportzaal uit zou komen? (minder ruimte wordt als verlies gezien. Maar als een kans op wat anders oplevert wellicht het overwegen waard)

Op 12 januari 2026 volgt een overleg tussen een afvaardiging van de begeleidingsgroep en een afvaardiging van de projectgroep. In ieder geval is projectleider Ellen-Jane van Straten daarbij aanwezig. Zij kan daarover informatie geven.

Op welke wijze gaat de gemeente om met de uitkomsten van het participatieproces (kennisnemen van, als zwaarwegend beschouwen, adviezen en conclusies overnemen)? Zie artikel 5 uit de inspraak- en participatieverordening.

De gemeente Ameland heeft niet voor niets ruimte geboden aan dit visie- en participatieproces. Om die reden wordt er ambtelijk vanuit gegaan dat het advies en de conclusie als zwaarwegend uitgangspunt beschouwd worden.

‘5.1.b adviezen en conclusies als zwaarwegend uitgangspunt bij politieke besluitvorming beschouwen’.

Bijlage 1: artikelen 4 en 5 Inspraak- en participatieverordening

Artikel 4. Participatieproces	
1. Het bestuursorgaan stelt bij de start van een proces voor de vaststelling van een visie, beleid, plan, programma of project vast of en op welke manier burgerparticipatie wordt toegepast. Indien burgerparticipatie wordt toegepast, neemt het bestuursorgaan in beginsel over de volgende punten een besluit:	
a. het doel en intentie van de participatie	Inhoudelijke een goed plan ontwikkelen dat zowel het sociaal en maatschappelijke beleid ten goede komt als het beleid om gemeentelijk vastgoed zo doelmatig, optimaal en duurzaam mogelijk in te zetten.
b. het niveau van de participatie, waarbij een keuze wordt gemaakt uit de niveaus van de participatieladder: geen rol, ontvanger informatie, adviseur eindspraak/beginspraak , medebeslisser, samenwerkingspartner en initiatiefnemer:	Adviseur beginspraak: participanten kunnen aanbevelingen en adviezen geven voordat er een concreet plan ligt. Er is veel ruimte voor discussie en inbreng. De gemeente verbindt zich in principe aan deze aanbevelingen en adviezen maar bij de uiteindelijke besluitvorming kan gemotiveerd worden afgeweken. (zie artikel 5.1.b)
c. de kernvragen, de beïnvloedingsruimte en/of de inhoudelijke, financiële en overige kaders voor de participatie	Onderaan dit document is dit uitgewerkt.
d. de te betrekken doelgroepen, de wijze waarop de verschillende groepen bewoners worden benaderd en de wijze waarop de deelnemers hun inbreng kunnen leveren	Dit is aan de procesbegeleider en begeleidingsgroep. Wanneer er behoefte is om daarover met gemeente in gesprek te gaan, kan dat.
e. de kosten van het participatieproces	€ 80.000 inclusief onafhankelijke procesbegeleiding
2. Het bestuursorgaan maakt voor de start van het participatieproces het voornemen hiertoe bekend op de voor dat proces geschikte wijze.	
3. het bestuursorgaan kan voor specifieke beleidsterreinen nadere regelingen treffen.	

Artikel 5. Besluitvorming participatieproces	
1. Het bestuursorgaan maakt voorafgaand aan de start van het participatieproces, bekend op welke wijze de gemeente zal omgaan met de uitkomsten van het participatieproces en op welke wijze de besluitvorming zal plaatsvinden en kiest daarbij uit de volgende mogelijkheden:	
a. Het bestuursorgaan neemt kennis van de uitkomsten van het participatietraject en zal nader afwegen in welke mate deze kunnen worden meegenomen in de politieke besluitvorming.	
b. Het bestuursorgaan beschouwt de adviezen en conclusies uit het participatietraject als zwaarwegend uitgangspunt bij politieke besluitvorming.	

c. Het bestuursorgaan neemt de adviezen en conclusies uit het participatietraject over mits deze passen binnen de vooraf gestelde inhoudelijke, financiële en procedurele kaders.	
<i>2. Het bestuursorgaan kan van de op grond van lid 1 gemaakte keuzes afwijken, bijvoorbeeld omdat het participatietraject sterk uiteenlopende visies opleverde, omdat betrokken belangen onvoldoende zijn meegewogen of omdat de participatie leidde tot nieuwe ideeën en inzichten die op gespannen voet staan met de vooraf gestelde kaders. De afwijking van de uit hoofde van het eerste lid gemaakte keuzes wordt expliciet gemotiveerd en gecommuniceerd aan de deelnemers van het participatietraject.</i>	